

Nr 28.

Godkänd av första kammaren den 7 mars 1917.

Godkänd av andra kammaren den 7 mars 1917.

Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t i fråga om meddelandet av föreskrift angående beredning av vissa till avgörande å kommunalstämma förekommande ärenden.

(Konstitutionsutskottets utlåtande nr 1.)

Till Konungen.

Vid innevarande års riksdag har enskild motionär hemställt, att riksdagen i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t måtte anhålla, det Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utarbета och för riksdagen framlägga förslag om sådan ändring i kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet av den 21 mars 1862, att ärende av ekonomisk innebörd bör, innan det å kommunalstämma till avgörande företages, vara av kommunalnämnd eller av särskilda därtill utsedda personer förberett.

Såsom motionären framhållit, finnes i kungl. förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd § 13 en föreskrift om beredning av på kyrkostämma förekommande ärenden. Likartade bestämmelser finnas i kungl. förordningen om kommunalstyrelse i stad §§ 16 och 36 beträffande ärenden, som på allmän rådstuga eller hos stadsfullmäktige skola till avgörande företagas. Med avseende på kommunalstämma är däremot i kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet ingen

beredning föreskriven i annan mån än att det enligt § 62 åligger kommunalnämnden att uppgöra det förslag till inkomst- och utgiftstat, över vilket kommunalstämman i oktober varje år har att fatta beslut. Stadgandet i samma förordnings § 38 mom. 5 om kommunalnämndens skyldighet att »avgiva infordrade betänkanden uti kommunens angelägenheter» innebär givetvis intet hinder för kommunalstämman att fatta beslut utan föregående utredning.

Vid kommunallagarnas tillkomst bestämde man sig således i fråga om reglerna för ärendenas beredning för en viss åtskillnad mellan å ena sidan den kyrkliga kommunen och den världsliga kommunen i stad och å andra sidan den världsliga kommunen på landet. De ärenden, som förelågo till kommunalstämmornas behandling, ansågos förmodligen ej så invecklade, att icke stämmodeltagarne även utan föregående utredning ägde tillräcklig sakkunskap för deras handläggning. Sedan dess hava kommunalstämmornas arbetsuppgifter blivit av väsentligt mera komplicerad art, på samma gång som mångenstädes kommunerna — i synnerhet de större — förlorat den homogenitet, som väsentligen förenklade behandlingen av föreliggande frågor. I följd härav torde det numera på många håll vara vanligt, att viktigare ärenden icke företagas till avgörande å kommunalstämma utan att förut, åtminstone i någon mån, hava förberetts av kommunalnämnden eller annan myndighet inom kommunen. Då direkta bestämmelser härom saknas, kan emellertid den omständigheten, att ett visst ärende icke blivit på förhand berett, icke anses innebära, att beslutet tillkommit på ogiltigt sätt, vadan besvär över kommunalstämmas beslut, grundade därpå, att den föregående beredningen varit bristfällig, av Eders Kungl. Maj:t lämnats utan avseende.

Av denna anledning och på de grunder, som motionären anført, anser riksdagen en lagändring i den av honom angivna riktningen böra tagas under överbäggande, låt vara att den i många fall närmast komme att innebära lagfästade av en redan nu utvecklad praxis.

Emellertid torde det icke vara lämpligt att utan vidare till förordningen om kommunalstyrelse på landet överflytta de övriga kommunallagarnas princip, att varje ärende skall före avgörandet vara på visst sätt berett av en kommunal nämnd eller delegation. Om en dylik föreskrift utan möjlighet till undantag skulle införas för landskommunerna, synes det vara att befara, att den skulle på många håll i kännbar mån verka tyngande på det kommunala arbetet. I fråga om ärenden av en-

klare natur torde den sålunda icke alltid vara behöfvlig. I vidsträckta kommuner kan det dessutom stundom vara förenat med avsevärda svårigheter för de beredande korporationernas medlemmar att vid den tidpunkt som erfordras sammanträffa. Särskild uppmärksamhet kräver detta förhållande i fråga om sådana ärenden av brådskande natur, som enligt kungl. förordningen om kommunalstyrelse på landet § 16 st. 2 kommunalstämman får avgöra utan att kallelse till stämman kungjorts å eljest föreskriven tid. Under alla omständigheter är det naturligtvis på landsbygden vida svårare än i städerna att när som helst få en beredning till stånd. Men det råder i detta avseende även en viss skillnad mellan den världsliga och den kyrkliga kommunen på landet, nämligen så till vida, att i den sistnämnda samma person i regel bekläder ordförandeskapet i den beredande och den beslutande myndigheten, en omständighet, som uppenbart i någon mån underlättar och förkortar beredningsproceduren.

Vid en blivande lagändring synes skälig hänsyn böra tagas till nu antydda svårigheter. Åtskilliga spörsmål av mera speciell art framtråda därjämte: så t. ex. vilka korporationer eller personer beredningsuppdraget i olika fall skall tillkomma, vilket förfaringssätt som skall tillämpas i händelse av meningsskiljaktighet i frågan, huruvida ett ärende författningsenligt måste beredas och i så fall av vilken myndighet o. s. v. I likhet med motionären har riksdagen därför ansett frågan vara av så pass ingripande art, att den icke bort bliva föremål för beslut, förrän den underkastats av Eders Kungl. Maj:t föranstaltad utredning.

Motionären har begränsat sitt yrkande till »ärenden av ekonomisk innebörd». Riksdagen är icke övertygad om att denna begränsning utan vidare bör fastslås. Det synes visserligen troligt, att föreskriften om beredning icke lämpligen kan, såsom i de övriga kommunallagarna, utsträckas till alla ärenden utan undantag, och riksdagen behjärtar, som ovan nämnts, till fullo de betänkligheter som mött mot beredningsföreskrifter av den art, att de kunna verka alltför tyngande på det kommunala arbetet. Men det torde dock finnas även andra ärenden än de ekonomiska, som kunna tarva lika grundlig utredning, medan å andra sidan vissa ekonomiska ärenden kunna tänkas vara av den relativt oväsentliga art, att en föreskrift om beredning av dem skulle verka onödigt hämmande på deras behandling. Det har av dessa skäl synts olämpligt att binda den föreslagna utredningen vid ett redan på förhand gjort uttalande, att den bör avse alla ärenden av ekonomisk natur, men också blott dessa. Fastmera torde densamma böra gälla alla ärenden

och därvid beträffande olika slag av dessa undersökas, i vad mån det kan anses behöfligt och lämpligt, att de före avgörandet å kommunalstämman bliva underkastade beredning.

På grund av vad sålunda anförts får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t ville verkställa utredning, i vad mån det kan anses behöfligt och lämpligt att i förordningen om kommunalstyrelse på landet av den 21 mars 1862 införa bestämmelser därom, att ärenden, som skola företagas till avgörande å kommunalstämma, böra förut beredas av kommunalnämnden eller annan nämnd eller särskilt därtill utsedda personer, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda.

Stockholm den 7 mars 1917.

Med undersåtlig vördnad.